Parallelsessie Beraad en Advies, 3 juni 2021
Veerboten
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer H. van Mourik
Raadsgriffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-SGP/ChristenUnie - VVD-D66-SP-GroenLinks-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	de heer J. van der Geest
Ambtelijk:	de heren P. Beerlage, J. Hania, E. Wolters, S. Bouwmeester en J. Mos
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Hij licht het programma voor deze sessie toe.

Veerboten

Op 20 mei heeft de I&O over dit onderwerp plaatsgevonden. Aanvullend is nog een schriftelijke ronde georganiseerd. Er ligt een raadsvoorstel voor waarin wordt voorgesteld dat Gorinchem gezamenlijk met de gemeente Altena investeert in 2 nieuwe elektrische veerponten. De bestaande Samenwerkingsovereenkomst met Altena en Hardinxveld-Giessendam wordt hiervoor aangepast.

De heer Hassouna merkt op dat het lastig is om het standpunt van zijn fractie inhoudelijk toe te lichten omdat niet duidelijk is welke aspecten vertrouwelijk zijn en welke openbaar omdat er geheimhouding is opgelegd totdat de aanbestedingsprocedure is afgerond. Hij verzoekt te duiden welke documenten onder de geheimhoudingsplicht vallen.

Wethouder Van der Geest antwoordt dat de stukken die zijn gepubliceerd vanzelfsprekend openbaar zijn. Hij stelt voor om even te schorsen voor overleg met de griffie.

De voorzitter schorst de vergadering.

De voorzitter heropent de vergadering.

Wethouder Van der Geest geeft aan dat de stukken waarvoor geheimhouding is opgelegd nog steeds geheim zijn omdat de aanbestedingsprocedure nog niet is afgerond.

De voorzitter biedt gelegenheid om vragen te stellen in eerste termijn.

De heer Hassouna merkt op dat voor een duurzame toekomst overgegaan moet worden naar elektrisch personenvervoer. Zijn fractie vindt het fantastisch dat Gorinchem hiervoor kiest in het kader van verduurzaming en de besparingen die hierdoor te realiseren zijn. De gemeenten Altena en Hardinxveld-Giessendam dragen bij. Hij wijst op mogelijke subsidies en vraagt of hiervoor al gesprekken hebben plaatsgevonden.

De heer Wientjes geeft aan dat hij met tegenzin deelneemt aan deze sessie. De geheimhouding heeft steeds een rol gespeeld. Zijn fractie heeft geïnformeerd of de businesscase vertrouwelijk ingezien mocht worden, maar dat is geweigerd. De fractie heeft daarom zelf rekensommetjes gemaakt. In dit dossier, dat al oud is, is sprake van blunder op blunder. Het advies van zijn fractie zou zijn bezint eer gij begint. Het personeel is een belangrijke factor in het halen van de nodige bezuinigen. De boot is voor 100 passagiers en dat moet passen binnen de dienstregeling. Het komt bijna nooit voor dat er 100 passagiers aan boord zijn, maar dit resulteert wel in de keuze voor een aanzienlijke duurdere boot. Zijn fractie vindt het jammer dat er slechts twee partijen zijn uitgevraagd. Het concept is ontworpen door een consultant die vooral heeft gewerkt aan veerboten op zee. Hij complimenteert de wethouder dat hij de partnergemeenten heeft meegekregen. Ook deze verhoudingen worden niet duidelijk, alleen dat het een onderhandelingsresultaat is. Zijn fractie heeft meerdere malen gevraagd om ook andere bedrijven te betrekken. De passagiers zijn niet meegenomen in de gevoeligheid. De businesscase is gebaseerd op passagiersinschattingen van geruime tijd geleden waardoor de laatste ontwikkelingen zoals elektrisch fietsen en thuiswerken niet zijn meegenomen. Hij wijst op het milieuaspect. Zijn fractie is niet tegen elektrisch varen, maar 100% groene stroom bestaat niet. Op zijn best is slechts 40% echt groen. De huidige veerboten worden verkocht en zullen straks elders gewoon gaan varen. Dit is geen verbetering voor de wereld als geheel vanwege de uitstootcomponent, tenzij wordt besloten om te verkopen aan een partij die deze boten gaat gebruiken en hun oude boten op een milieuvriendelijke manier weet te slopen. Hij vraagt of de wethouder daarover zou willen nadenken. Hij wijst op de verdeling van de operationele kosten tussen de partijen die niet duidelijk is geworden. Zijn fractie heeft nog enkele vragen. Hij vraagt waarom niet wordt gekozen voor een aparte entiteit, zijn fractie vindt dit een volgende stap in dit verhaal. Gezien de huidige dienstregeling, de mobiliteitsvisie en het feit dat fietsen een steeds belangrijkere rol krijgt zou het mooi zijn als de veerboot in de vluchthaven bij de sluis zou aanleggen. Schoolgaande fietsers hoeven dan niet door de binnenstad. Zijn fractie heeft vraagtekens bij de eenpersoonsbemanning. De kaartjes moeten gecontroleerd worden en met 100 passagiers aan boord veronderstelt hij dat ook de autoriteiten hier niet blij mee zullen zijn. Hij verzoekt de wethouder om dit nader te verklaren met stukken die ter onderbouwing. Zijn fractie merkt het stuk als bespreekstuk aan.

Mevrouw Hamann merkt op dat het weer gaat om een hele grote investering, € 10 mln. is erg veel geld. Raadsleden moeten daarom geen fouten maken. Het is een oud dossier. Er is al eerder een aanbesteding geweest die een fiasco bleek. De tweede aanbesteding pakte financieel anders uit. Het goede nieuws is nu dat de gemeente Altena meedoet waardoor de kosten verdeeld worden. Zij feliciteert de wethouder hiermee. De stukken zijn geheim en dat maakt het allemaal erg gecompliceerd. De gemeenteraad gaat over de uitgaven van gemeenschapsgeld. Er zijn mogelijkheden om onder geheimhouding toch de stukken in te zien, maar de raad heeft nooit een businesscase gezien. Dat is niet conform de kaderstellende taak. Zij vreest dat dit ook niet meer rechtgetrokken kan worden omdat essentiële stukken nog steeds geheim zijn. De raad wordt feitelijk buitenspel gezet en mag tekenen bij het kruisje. De passagiersprognoses pakken waarschijnlijk anders uit. De onderbouwingen zijn niet goed uitgewerkt, door onder andere het effect van thuiswerken. Bij het station zou een logische plek zijn omdat de veerboot dan meer als een openbaar vervoermiddel wordt ingezet. Zij zou graag een second opinion zien met betrekking tot de businesscase.

Mevrouw Van Oversteeg zegt dat het voor haar fractie volstrekt duidelijk is waar een besluit over genomen wordt. De raad is meegenomen in het stuk over de aanbesteding in besloten

sessies. Het verlenen van de opdracht is een collegebevoegdheid. Zij hoort collega raadsleden zeggen het is schimmig, wij krijgen de stukken niet.

De heer Wientjes merkt bij interruptie op dat het leuk is om belerend en beschouwend te zijn, maar het is een oud dossier. Mevrouw Van Oversteeg zit nog maar net in de raad. Hij is verbaasd dat er op deze manier wordt gereageerd. De informatie is niet gegeven, maar geheim gehouden. Zijn fractie heeft overwogen een wob procedure te beginnen, maar dat zou de omgekeerde wereld zijn.

Mevrouw Van Oversteeg vervolgt dat zij weinig inhoudelijke argumenten hoort, enkel dat zij pas net raadslid is. Zij verwijst naar de uitgebreide I&O sessies waarna het aanbod is gedaan om samen met de betrokken ambtenaar van gedachten te wisselen en technische vragen te stellen. Haar fractie is in staat om op basis hiervan een goed besluit te nemen. Een wob verzoek lijkt haar onverstandig gelet op de positie van een raadslid.

Mevrouw Hamann vindt het ongelofelijk knap dat mevrouw Van Oversteeg de stukken zo goed kan beoordelen op basis van de I&O sessies. Adviseurs kunnen onder geheimhouding prima stukken inzien, maar dat is keer op keer geweigerd. De raad weet niet waar over geoordeeld wordt voor deze tien miljoen aan uitgaven.

Mevrouw Van Oversteeg begrijpt dat er een verwijt wordt gemaakt dat er geen stukken ter beschikking zijn gesteld, maar zij heeft wel duidelijk een aanbod gezien om nader in te zoomen. De heer Wientjes gaf aan dat hij hier geen gebruik van wilde maken. Zij wil echter niet spreken over het proces, maar over de inhoud.

De heer Wientjes is benieuwd welke stukken mevrouw Van Oversteeg heeft gezien en veronderstelt dat zij dan wellicht met minder tevreden is. De raad heeft de businesscase niet gezien. Hij vindt het lastig om een belangrijke beslissing over zo veel geld zomaar te nemen.

Mevrouw Van Oversteeg refereert aan het karakteristieke kenmerk van de veerdienst voor de Regio en de relatie met het water waardoor haar fractie van harte kan instemmen. Zij complimenteert de deelnemende gemeenten omdat dit de succesfactor is waardoor dit haalbaar is. De duurzaamheidsambities krijgen een belangrijke continuering. Zij spreekt haar waardering uit voor de waarborgen die zij heeft gezien dat dit een duurzame oplossing is waar de gemeente jaren mee vooruit kan.

De heer Van Breemen herkent zich niet in de kritiek van Gorinchem Actief en de VVD. Er zijn weinig dossiers waarin hij zo is meegenomen als in dit dossier. Hij is daarom tevreden hoe de raad is meegenomen in dit traject. Hij heeft voldoende informatie om een oordeel te vellen. Twee partijen hebben zich ingeschreven, maar die voldoen beiden niet aan de voorwaarden. Er moet geïnvesteerd, maar er ligt toch een acceptabel voorstel waardoor het uiteindelijk slechts € 9.000 duurder wordt in de exploitatie. Hij moest even wennen aan het idee dat de gemeente groot aandeelhouder wordt in de veerdienst, maar hij ziet in dat dit misplaatst chauvinisme is. Het wordt de veerdienst van de oevergemeenten die deelnemen in Riveer. Zijn fractie steunt het voorstel. Afsluitend geeft hij aan dat ook de component duurzaamheid zijn fractie zeer aanspreekt.

De heer Bahlmann is verheugd dat er na een lange periode land in zicht is voor het realiseren van twee volledig elektrische veerboten, een mooie start voor duurzaam varen op de Merwede waarbij ook de gemeente Altena haar financiële verantwoordelijkheid neemt. Hij complimenteert de oeverpartners en de wethouder.

De heer Van Willigen spreekt zijn waardering uit voor dit voorstel, met name in de richting van de gemeente Altena die een deel van de investering voor haar rekening te neemt. Dit

maakt het mogelijk om de plannen ten uitvoer te brengen. De klus dreigde te mislukken. Hij is verbaasd dat er vanuit de Provincies geen subsidies komen terwijl er toch een belangrijke verkeersoplossing wordt geboden voor drie provincies. Op het moment dat de Merwedebrug buiten gebruik wordt gesteld en de Provincies echt een mobiliteitsprobleem hebben mag wat zijn fractie betreft stevig ingezet worden op het meedoen van de Provincies in de vergoedingen. Afsluitend wijst hij op het belang van een evaluatie op het hele proces omdat het een heel bijzonder proces is geweest waar heel veel van geleerd kan worden. Hetgeen is misgegaan wil hij niet als blunderen aanmerken want dat is veel te zwaar. De raad werd wel steeds met nieuwe inzichten verrast, maar dit werd steeds met anticipatie opgelost. De huidige businesscase en het raadsvoorstel wordt ondersteund door zijn fractie.

Mevrouw Dansen merkt op dat haar fractie grote moeite heeft met dit voorstel en het hele proces. In het verleden is veel moeite gedaan om met het college mee te denken door aan te geven hoe haar fractie erover denkt, zoals waarom elektrische veerboten ontwikkelen als je ze gewoon kunt kopen. Dit is uitgebreid onderzocht door haar voorganger. Haar fractie baalt erg hoe hiermee omgegaan is. Het college gaf bij haar aantreden aan dat zij een college wil zijn voor de hele raad waarbij iedereen kan meedenken en belangrijk is, maar dat is niet zo gebleken. Zij vraagt zich af of stimulering van de plaatselijke bedrijven een taak is van de gemeente. Een besparing van € 137.000 per jaar waarvoor € 9,3 mln. geïnvesteerd moet worden is wat haar fractie betreft financieel gezien geen krachtige actie.

De heer Barth merkt op dat het raadsvoorstel feitelijk inhoudt of er jaarlijks € 9.000 extra beschikbaar wordt gesteld voor de exploitatie van Riveer. Hij hoort allerlei zaken voorbij komen die niet in het raadsvoorstel staan en roept zijn collega’s op zich tot het raadsvoorstel te beperken.

De heer Wientjes merkt bij interruptie op dat wanneer er financiële consequenties gepresenteerd worden hij nieuwsgierig is hoe hieraan gekomen is. Hij is verbaasd dat de heer Barth niet benieuwd is naar de achterliggende rekensom.

De heer Barth vervolgt dat er onjuiste aannames worden gedaan. De raad heeft de businesscases kunnen inzien. Gezien de huidige prijs voor brandstof wordt het nog veel goedkoper. Deze discussie is al lang gevoerd in de raad. De financiële doorrekening en financiële uitgangspunten zijn ingezien. Het besluit om wel of niet elektrisch te gaan varen is al eerder genomen. Hij spreekt zijn waardering uit voor het gemeenschappelijk verantwoordelijkheid nemen van de deelnemende gemeenten in deze operatie. Er is een frictiekostenregeling opgesteld en een samenwerkingstermijn van 15 jaar. Dit zijn goede uitgangspunten om zo’n grote investering met elkaar aan te gaan waarbij is vastgehouden aan de oorspronkelijke doelstelling dat elektrisch varen goedkoper moet worden dan doorvaren met dieselboten. Het aspect duurzaamheid wordt duidelijk gezien. Passanten staan straks niet meer in een dieselwalm en dat is een stap vooruit.

De heer Koçak complimenteert de wethouder dat hij dit voorstel voor elkaar heeft gekregen gezien het verleden en de onzekerheden die in beeld zijn gebracht. Het was geen makkelijk proces. Het is jammer dat enkele Provincies het belang van dit proces niet inzien en geen bijdragen leveren. Hij informeert of er wat uit de gesprekken met de Provincie Zuid-Holland is gekomen. Een langgekoesterde wens van zijn fractie gaat in vervulling. Het betoog van de heer Barth is een zorgvuldige samenvatting van de strekking van dit voorstel. Hij wil ook de woorden van de heer van Breemen ten aanzien van duurzaamheid onderstrepen. Hij vraagt zich af waarom de heer Wientjes geen wob verzoek heeft gedaan als er een weigering is geweest vanuit het college. Zijn fractie volgt de ontwikkelingen.

De heer Wientjes verduidelijkt dat een raadslid gewoon de benodigde informatie moet krijgen.

Wethouder Van der Geest bedankt voor de bijdragen en de complimenten. Hij is blij dat de drie wethouders uit de stuurgroep een voorstel hebben kunnen neerleggen dat voor de drie gemeenten en de veerdiensten het beste is. Met betrekking tot de subsidie vanuit de Provincies geeft hij dat er bij de Provincie Zuid-Holland een subsidieaanvraag wordt ingediend voor de steigers en de laadarm. Hij had graag wat meer gezien, maar dat is helaas niet gelukt. Bij de Provincie Noord-Brabant wordt een poging gedaan om weer aan tafel te komen. Hij wijst op de bijdrage in de duurzaamheid wat belangrijk is voor de Biesbosch als belangrijk natuurgebied. De werf heeft zich gecommitteerd om te bekijken of er subsidies mogelijk zijn. Hij vindt het jammer dat een aantal fracties aangeeft zich niet goed meegenomen te voelen, andere fracties geven aan dat zij wel uitgebreid meegenomen zijn. In februari 2019 is na de eerste aanbesteding aangedrongen op een klankbordgroep. Hij geeft aan dat het uiteindelijk goed was dat de businesscase herijkt en besproken is. De drie gemeenten stonden gezamenlijk aan de lat. Hij spreekt zijn complimenten uit richting Hardinxveld-Giessendam en Altena dat deze invulling eraan gegeven wordt in het belang van de inwoners, de bedrijven, het woon-werkverkeer, het woon-schoolverkeer en het toerisme dat steeds meer op gang komt in het rivierengebied.
Hij gaat niet in op de technische vragen. Er worden gesprekken gevoerd met Arcadis die betrokken zijn bij de mobiliteit rondom de A27. Als de Merwedebrug 8 tot 9 jaar buiten gebruik wordt gesteld zijn er weinig uitwijkmogelijkheden. De veerdienst is één van de uitwijkmogelijkheden. Er wordt overleg gevoerd welke rol daarin gespeeld wordt. Een financiering vanuit de Provincies zal uit de gelden van INW van de RWS moeten komen als daar extra op ingezet worden. Hij wijst op de eerste opdracht in dit dossier. Dat was niet zo zeer koop twee veerboten van vijf miljoen, maar het wegvallen van de provinciale subsidies en de vraag hoe dat verlies goedgemaakt zou kunnen worden. Uit onderzoek bleek dat dit met elektrische varen zou kunnen. De € 290.000 besparing per jaar wordt niet gehaald, maar wel € 187.000, dus bijna € 190.000 op basis van de huidige inzichten in de businesscase. Het is minder dan gehoopt, maar alsnog een flinke besparing in de exploitatie. Voor een indicatie van de passagiersaantallen zijn de afgelopen vier tot vijf jaar genomen en daar is het gemiddelde van genomen. Dit proces zal zeker geëvalueerd worden. Hij heeft de betrokkenheid vanuit de raad rond de klankbordgroepen als prettig ervaren. Dit heeft geholpen in het proces.

De heer Van Willigen waardeert dat er constant wordt geëvalueerd, maar hij acht het goed wanneer het proces in zijn geheel afgesloten is om na vier maanden nog eens te evalueren met een afstandsblik.

Wethouder Van der Geest vervolgt dat in het rapport wordt aangegeven dat niet alles goed gegaan is, soms waren er wisselingen, altijd met een goede reden, maar dit heeft wel voor onduidelijkheden gezorgd. Hij vindt het goed om dit te evalueren voor dit dossier, maar ook in andere dossiers. Het varen wordt na twee jaar geëvalueerd. Het gaat niet alleen om de positie van Gorinchem, maar ook over de samenwerking met de andere twee gemeenten. Hij brengt dit graag in bij de stuurgroep van Riveer. Hij ziet de heer Van Willigen knikken dat hij dat met hem eens is.

De heer Wientjes kan zich aansluiten bij de evaluatie over het aanbestedingsproces. Het is ook belangrijk dat er jaarlijks gemonitord wordt. Hij herhaalt zijn idee om de verduurzaming echt te laten plaatsvinden door de huidige boten milieuvriendelijk te slopen of te verkopen aan een partij die ermee gaat varen als vervangend voor nog viezere boten.

Wethouder Van der Geest heeft geen verstand van het slopen van boten. Hij kan deze suggestie niet beoordelen op dit moment, maar neemt dit mee omdat hij niet kan overzien

welke rol hij daarin kan spelen. Het is een interessant idee om de verduurzaming te verbeteren.

De voorzitter begrijpt dat het voorstel niet als hamerstuk wordt aangemerkt. Hij informeert waar de raad over wil spreken op 24 juni a.s. zonder in herhaling te vervallen. Een deel van de raad voelt zich volledig meegenomen, een deel van de raad voelt zich niet meegenomen. Het is niet de bedoeling om de raadsvergadering te gebruiken om elkaar schaakmat te zetten.

De heer Wientjes begrijpt deze vraag niet.

De voorzitter verduidelijkt dat hij heeft gemerkt dat de fractie van de VVD geen voorstander is van dit voorstel. Er wordt steeds opnieuw aangegeven dat de fractie niet goed meegenomen is, terwijl er ook fracties zijn die aangeven dat dit wel het geval is. Voor bepaalde stukken is vanuit de griffie altijd de mogelijkheid geboden om daar de stukken goed te bestuderen. Hij begrijpt dat er niet met het voorstel ingestemd kan worden en dat er bespreking wordt gewenst in de raad. Hij informeert nogmaals naar de bedoeling, want het kan niet zo zijn dat de hele veerbootdiscussie opnieuw gestart wordt op basis van wat de VVD mist.

De heer Wientjes benadrukt dat het duidelijk is dat zijn fractie wat mist en dat ook niet gaat krijgen. Hij wil het niet bij deze B&A laten, maar enkele zaken naar voren brengen in het politieke debat. Zijn fractie heeft enkele moties in overweging.

De voorzitter begrijpt dat de VVD met moties komt waarover gesproken zal worden in de raad.

Mevrouw Dansen is het niet eens met de richting waarin de voorzitter fracties nu probeert te duwen. Elke fractie heeft het recht om iets als bespreekstuk aan te merken. Het kan niet de bedoeling zijn van een B&A dat daardoor de openbare en democratische bespreking in de openbare raadsvergadering niet plaatsvindt. Voor haar fractie is dit een bespreekstuk en de voorzitter moet zich daar verder buiten houden.

De voorzitter verduidelijkt dat hij alleen vraagt welk onderdeel er besproken moet worden. Dit is inderdaad aan de raad. De raad heeft alle vrijheid om dat te doen, maar het is wel handig om duidelijk te hebben in welke richting het gaat en daarom verzoekt hij om dat te duiden zonder dwang, want dat is geenszins de bedoeling.

Mevrouw Van Oversteeg wijst op het vergadersysteem waarin het de bedoeling is dat het debat plaatsvindt. Het is niet de bedoeling dat in een besluitvormende raadsvergadering zaken opnieuw gedaan worden. Daarnaast is het een goede gewoonte om in de B&A sessie al aan te kondigen welke moties er zijn. Zij is daar heel erg benieuwd naar.

De heer Van Willigen herinnert mevrouw Dansen eraan dat ook de B&A gewoon openbaar is en bij de vergaderstructuur hoort. Het voorstel is besproken. Hij bedankt de voorzitter voor het uitleggen van de vergaderstructuur. Hij ziet dat de heer Van Breemen hem hierbij ondersteunt via de chat.

Mevrouw Dansen constateert dat fracties het niet eens zijn.

De heer Van Willigen verwijst mevrouw Dansen naar het Reglement van Orde, want dan is zij het niet eens met het Reglement van Orde.

Mevrouw Dansen stelt voor hierover op te houden.

De voorzitter verzoekt de onderlinge discussie op een ander moment voort te zetten. Hij herhaalt de toezeggingen. In de evaluatie over twee jaar wordt ook de samenwerking betrokken. Hij veronderstelt dat iedereen het woord heeft kunnen voeren. Het is aan de raad om dit nu verder af te handelen in de raadsvergadering.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.